

POSTANOWIENIE

Dnia 19 grudnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Janusz Niczyporuk (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Tomasz Demendecki

SSN Elżbieta Karska

w sprawie z protestu J. S.,
przeciwko ważności wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i Senatu
Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych na 15 października 2023 r.,
przy udziale Prokuratora Generalnego i Przewodniczącego Państwowej Komisji
Wyborczej,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 19 grudnia 2023 r.,

pozostawić protest bez dalszego biegu.

Tomasz Demendecki Janusz Niczyporuk Elżbieta Karska

UZASADNIENIE

Pismem z 25 października 2023 r. (data stempla pocztowego) J. S. (dalej:
„Skarżący”) wniósł do Sądu Najwyższego protest przeciwko ważności wyborów do
Sejmu i Senatu przeprowadzonych 15 października 2023 r.

W uzasadnieniu protestu Skarżący stwierdził, że godziny zamknięcia lokali
wyborczych zostały wydłużone do wczesnych godzin porannych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Jak wynika z art. 82 § 1 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (tekst jedn. Dz.U. 2022, poz. 1277 ze zm., dalej: „k.wyb.”) przeciwko ważności wyborów, ważności wyborów w okręgu lub wyborowi określonej osoby może być wniesiony protest z powodu:

- 1) dopuszczenia się przestępstwa przeciwko wyborom, określonego w rozdziale XXXI Kodeksu karnego, mającego wpływ na przebieg głosowania, ustalenie wyników głosowania lub wyników wyborów;
- 2) naruszenia przepisów Kodeksu dotyczących głosowania, ustalenia wyników głosowania lub wyników wyborów, mającego wpływ na wynik wyborów.

Ponadto wnoszący protest powinien sformułować w nim zarzuty oraz przedstawić lub wskazać dowody, na których je opiera (art. 241 § 3 k.wyb.). Sąd Najwyższy pozostawia bez dalszego biegu protest wniesiony przez osobę do tego nieuprawnioną lub niespełniającą warunków określonych w art. 241 k.wyb. Zgodnie z art. 242. § 1 k.wyb. Sąd Najwyższy rozpatruje protest w składzie 3 sędziów w postępowaniu nieprocesowym. Warunki pisma procesowego zostały zaś ujęte w art. 125 i nast. k.p.c.

Postępowanie w sprawie protestu ma na celu zapewnienie wyborcom ochrony prawnej przed przestępstwami i deliktami wyborczymi, które utrudniają lub uniemożliwiają im korzystanie z praw wyborczych w nieskrępowany i efektywny sposób. Przedmiotem zarzutu powinny być więc takie okoliczności (działania lub zaniechania), wskutek których tak rozumiany własny, rzeczywisty i aktualny interes prawny protestującego doznał naruszenia. Przyjęty model protestu polega na sprawowaniu przez Sąd Najwyższy indywidualno-konkretnej kontroli ważności referendum, natomiast brak jest podstaw prawnych do prowadzenia przezeń kontroli abstrakcyjnej (postanowienia Sądu Najwyższego z: 18 lipca 2019 r., I NSW 39/19; 30 października 2019 r., I NSW 117/19). Tymczasem Skarżący powołuje się na własne poglądy dotyczące polityki i państwa. W pierwszej kolejności należy podkreślić, że osoba wnosząca protest wyborczy nie może skutecznie podnosić zarzutów o charakterze abstrakcyjnym, odnoszących się

do ogólnie pojętych wydarzeń w całym kraju. Postępowanie w sprawie protestu ma na celu zapewnienie wyborcom ochrony prawnej przed przestępstwami i deliktami wyborczymi, które utrudniają lub uniemożliwiają im korzystanie z praw wyborczych w nieskrępowany i efektywny sposób. Przedmiotem zarzutu powinny być więc takie okoliczności (działania lub zaniechania), wskutek których tak rozumiany własny, rzeczywisty i aktualny interes prawny protestującego doznał naruszenia. Przyjęty model protestu polega na sprawowaniu przez Sąd Najwyższy indywidualno-konkretnej kontroli ważności wyborów, natomiast brak jest podstaw prawnych do prowadzenia przezeń kontroli abstrakcyjnej (postanowienia Sądu Najwyższego z: 18 lipca 2019 r., I NSW 39/19; 30 października 2019 r., I NSW 117/19). Tymczasem Skarżący powołuje się na fakt, że lokale wyborcze były długo otwarte. Skarżący nie wskazał też konkretnych dowodów na poparcie podniesionych zarzutów. Nie jest „przedstawieniem dowodu” w rozumieniu art. 241 § 3 k.wyb. powołanie faktu, że lokale wyborcze były otwarte do wczesnych godzin porannych. Za „wskazanie dowodu” w rozumieniu art. 241 § 3 k.wyb. nie może zostać uznane jedynie twierdzenie. Nie jest to bowiem okoliczność, która mogłaby potwierdzić zarzutu popełnienia przestępstwa również z bliżej nieokreślonego przepisu k.k.

Sąd Najwyższy stwierdza w świetle powyższego, że przedstawione przez Skarżącego twierdzenia nie mieszczą się w przedmiocie protestu określonym w art. 82 k.wyb. Skarżący nie sformułował bowiem konkretnych zarzutów w sposób określony w art. 241 § 3 i art. 243 § 1 k.wyb. Skarżący wskazał w uzasadnieniu ogólne sformułowania, które w jego ocenie miały miejsce. Sąd Najwyższy podkreśla ponownie, że nie zostały przedstawione jednak żadne dowody, które stanowiłyby potwierdzenie zaistniałych okoliczności. W proteście brak jest też konkretnego wskazania, jakie przestępstwo zostało popełnione i czy miało ono bezpośredni wpływ na przebieg głosowania, ustalenie wyników głosowania lub wyników referendum. Skarżący nie spełnił tym samym ustawowego wymogu polegającego na konieczności wykazania, że zarzucane naruszenia rzeczywiście miały wpływ na przebieg głosowania, ustalenie wyników głosowania lub wyników wyborów. Skarżący uchybił tym samym obowiązкови wynikającemu z art. 241 § 3 i art. 243 § 1 k.wyb.

Niezależnie od powyższego Sąd Najwyższy stwierdza, że Skarżący nie podał w proteście wyborczym numeru PESEL, co stanowi jego brak formalny. Zgodnie z art. 126 § 2 pkt 2 k.p.c., gdy pismo procesowe jest pierwszym pismem w sprawie, powinno zawierać m.in. numer Powszechnego Elektronicznego Systemu Ewidencji Ludności (PESEL) lub numer identyfikacji podatkowej (NIP) powoda będącego osobą fizyczną, jeżeli jest on obowiązany do jego posiadania lub posiada go nie mając takiego obowiązku. W postępowaniu cywilnym podanie numeru PESEL w pierwszym piśmie procesowym w sprawie jest wymogiem formalnym nadania mu skutecznego biegu. Reguła ta powinna zostać odniesiona do spraw wywołanych wniesieniem protestu wyborczego, co jest tym bardziej uzasadnione, że od 4 sierpnia 2023 r. obowiązują przepisy powołujące do życia Centralny Rejestr Wyborczy (art. 18 i n. k.wyb. w Centralnym Rejestrze Wyborców gromadzi się dane obejmujące m.in. numer ewidencyjny PESEL (art. 18a k.wyb.). Porządkowanie danych o wyborcach ma przeciwdziałać nadużyciom przy wnoszeniu protestów wyborczych (związany np. ze składaniem pism przez osoby fikcyjne lub z użyciem danych osób zmarłych). Uznać niewątpliwie należy, że wymogiem formalnym protestu wyborczego jest podanie przez wnoszącego go wyborcę numeru PESEL, co pozwoli zweryfikować jego tożsamość w sposób niewątpliwy. Nadto należy zauważyć, że z utrwalonego orzecznictwa wynika, że w postępowaniu z protestów nie wzywa się do usunięcia braków formalnych, nie stosuje się tym samym art. 130 k.p.c.

Z wszystkich tych powodów, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

[SOP]

Tomasz Demendecki Janusz Niczyporuk Elżbieta Karska

[ał]